

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสร้างจินตภาพต่ออาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับเคมีบำบัด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งเต้านมข้างใดข้างหนึ่ง ภายหลังการผ่าตัดเต้านมและได้รับการรักษาเสริมด้วยเคมีบำบัดสูตร CMF ที่คลินิกเคมีบำบัด แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2543 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 จำนวน 20 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติ ดังนี้คือ อายุ 18-60 ปี ได้รับการรักษาเสริมด้วยเคมีบำบัดสูตร CMF ในชุดที่ 2 ถึง 5 ได้รับยาในกลุ่ม metoclopramide นิดทางตลอดเลื้อยค้ำเพื่อควบคุมอาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนก่อนได้รับเคมีบำบัด การมองเห็นและการได้ยินปกติ สามารถสื่อสาร อ่าน และเข้าใจภาษาไทยได้ดี ไม่มีอาการทางจิต ประสาท มีการรับรู้เรื่องบุคคล เวลา และสถานที่ดี และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 ราย โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างที่สามารถฝึกการสร้างจินตภาพได้สำเร็จในเวลา 1 ชั่วโมง เป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถสร้างจินตภาพได้สำเร็จในเวลาที่กำหนดจะถูกคัดออกกลุ่มทดลอง และจัดกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มทดลองมากที่สุดในเรื่องอายุ (แตกต่างกันไม่เกิน 5 ปี) คะแนนความวิตกกังวลแฝง (แตกต่างกันไม่เกิน 5 คะแนน) และได้รับเคมีบำบัดในชุดเดียวกันเป็นกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย แบบประเมินอาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนของโรดส์ (INV-2) ซึ่งแปลและดัดแปลงเป็นภาษาไทยโดยรัชนี นามจันทร์ (2535) ซึ่งมีความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ .96-.99 และแบบบันทึกการฝึกการสร้างจินตภาพและการใช้การสร้างจินตภาพในการลดอาการคลื่นไส้ ขย้อนและอาเจียน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย เทปการสร้างจินตภาพที่ปริญา สนิกะวาทิ (2542) ได้สร้างขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิดของไฮโรวิทซ์ นำไปหาความตรงด้านเนื้อหาได้เท่ากับ .89 และวิทยุเทปพร้อมด้วยแบตเตอรี่และหูฟัง ผู้วิจัยคัดเลือก

กลุ่มตัวอย่างและดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดความวิตกกังวลแฝงก่อนได้รับเคมีบำบัด หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่าง บันทึกอาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนที่บ้านติดต่อกันเป็นเวลา 14 วันหลังได้รับเคมีบำบัด เมื่อมารับเคมีบำบัดในชุดต่อมา กลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกการสร้างจินตภาพโดยใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง ร่วมกับประเมินผลภายหลังการฝึกการสร้างจินตภาพในแต่ละราย ก่อนได้รับเคมีบำบัด 5 นาที ผู้วิจัยจะนำเทปการสร้างจินตภาพและวิทยุเทปพร้อมหูฟังมาให้กลุ่มทดลองสร้างจินตภาพตลอดเวลาที่ได้รับเคมีบำบัด หลังจากนั้นมอบเทปการสร้างจินตภาพให้กลุ่มทดลองได้ฝึกทำขณะอยู่ที่บ้านเป็นเวลา 7 วัน พร้อมทั้งบันทึกการฝึกสร้างจินตภาพ และการใช้การสร้างจินตภาพรวมทั้งบันทึกอาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนเหมือนเดิมติดต่อกัน 7 วัน ในการรับเคมีบำบัดเข็มที่สองในชุดเดียวกันนั้น ให้กลุ่มทดลองฝึกการสร้างจินตภาพ ใช้เทปการสร้างจินตภาพ และบันทึกอาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนเช่นเดียวกับการรับเคมีบำบัดในเข็มแรก ส่วนกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกการสร้างจินตภาพ แต่ได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่พยาบาลตามปกติ และให้บันทึกอาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง นำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / FW

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความถี่ ระยะเวลาและความทุกข์ทรมานของอาการคลื่นไส้ลดลงจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความถี่และมีความทุกข์ทรมานของอาการขย้อนลดลงจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ
3. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความถี่ของอาการอาเจียนไม่ลดลงจากก่อนการทดลอง แต่มีปริมาณอาเจียนและความทุกข์ทรมานของอาการอาเจียนลดลงจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความถี่ ระยะเวลาและความทุกข์ทรมานของอาการคลื่นไส้ น้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความถี่และความทุกข์ทรมานของอาการขย้อน น้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
6. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความถี่ ปริมาณอาเจียนและความทุกข์ทรมานของอาการอาเจียน น้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างต้องบันทึกอาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียน ในขณะที่อยู่บ้านเป็นเวลานาน 14 วันติดต่อกัน ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวลขณะเผชิญที่อาจจะมีผลต่ออาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียน ในระหว่างช่วงเวลานั้นได้
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีการติดตามผู้ป่วยในระยะยาว และกลุ่มตัวอย่างต้องมีการบันทึกและฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในขณะที่อยู่ที่บ้าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้มีการติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โทรศัพท์ในวันที่ 3 และวันที่ 7 หลังการได้รับเคมีบำบัดในแต่ละครั้ง เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างบันทึกและฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในขณะที่อยู่ที่บ้านอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอาจมีผลต่อการวิจัยในครั้งนี้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพยายามปฏิบัติกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มให้เท่าเทียมกัน
3. ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมให้กลุ่มตัวอย่างทุกรายสร้างจินตภาพเฉพาะตามการชักนำจากเทพการสร้างจินตภาพของปริญญา สนิกะวาทีได้ โดยพบว่ามียกลุ่มตัวอย่าง 3 ราย ที่สร้างจินตภาพตามประสบการณ์เดิมที่เคยผ่านมา แต่ก็สามารถใช้ในการลดอาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนในระหว่างได้รับเคมีบำบัดได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล พยาบาลผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเคมีบำบัด ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างจินตภาพ ศึกษารายละเอียด ขั้นตอน เพื่อนำไปเสนอเป็นทางเลือกสำหรับผู้ป่วยในการลดอาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียน และพยาบาลควรมีความสามารถในการฝึกการสร้างจินตภาพให้กับผู้ป่วย พร้อมทั้งจัดเตรียมเทพและคู่มือการฝึกการสร้างจินตภาพไว้ให้ผู้ป่วยสามารถฝึกได้ด้วยตนเอง โดยมีพยาบาลเป็นผู้ให้คำแนะนำ
2. ด้านการวิจัย เป็นแนวทางในการทำวิจัยหรือขยายขอบเขตความรู้เกี่ยวกับการสร้างจินตภาพ ในการลดอาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนในผู้ป่วยกลุ่มอื่น ๆ ต่อไป
3. ด้านการศึกษาพยาบาล ควรมีการสอดแทรกเทคนิคการสร้างจินตภาพในเนื้อหาของการพยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่นักศึกษาพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยที่มีอาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนได้รับการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาผลของการสร้างจินตภาพต่ออาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียน ล่วงหน้าจากการคาดคะเนในผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ตั้งแต่ได้รับเคมีบำบัดชุดแรกจนถึงชุดสุดท้าย
2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพระหว่างการสร้างจินตภาพ กับกิจกรรม รูปแบบอื่น ๆ ต่ออาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับเคมีบำบัด
3. ควรทำการศึกษาผลของการสร้างจินตภาพต่ออาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนในผู้ป่วยกลุ่มอื่น ๆ เช่น ผู้ป่วยหลังผ่าตัด และหญิงตั้งครรภ์ เป็นต้น
4. ควรมีการพัฒนา รูปแบบของการสร้างจินตภาพ ให้มีความหลากหลายในการศึกษา ถึงผลของการสร้างจินตภาพในครั้งต่อไป